

Dagens frågor

En modig man

LO-chefen Gunnar Nilsson är förvisso inte populär bland sina politiska och fackliga motståndare. Särskilt har kritiken riktats mot hans extrema metoder att driva de fackliga intressena. Likt Arne Geijer låter han oförblommerat LO:s krav gå före vad som är samhällsekonomiskt möjligt.

Men på sista tiden har han gjort något, som fått även hans motståndare att säga: hurudan den mannen än är, moraliskt mod saknar han inte. Hr Nilsson tillät sig nämligen kort före julfridens inbrott att göra ett uttalande, som i socialdemokratiska öron torde ha varit likvärdigt med att svära i kyrkan.

Han påpekade nämligen i TV att "det är tveksamt om det i fortsättningen går att säkra pensionerna mot en penningvärdesförsämring....." Samhället skulle i stället satsa mer pengar på omsorgen om de äldre, menade han, och syftade då tydligen framför allt på sjukvården. Han trodde att "vi kan komma i en debatt där man prioriterar den svenska välfärden i stället för att höja pensionerna".

Argsinta protester från Olof Palme och den socialdemokratiska pressen liksom från Arne Geijer, numera i hans egenskap av partidirektör för Pensionärernas Riksorganisation, kom som ett brev på posten. Efter det blev hr Nilsson märkbart tyst.

Man kan tänka sig den socialdemokratiska partisekreteraren Sten Anderssons känslor, när LO-chefen på detta sätt avslöjade vad som är socialdemokratins Akilleshäla, nämligen den oundvikliga spänningen mellan SAP och LO, när de ställs inför de skilda generationsintressena. LO:s medlemskader, de aktivt arbetande, vill ha trygghet, ökat stöd åt barnfamiljerna och högre löner. En oundgänglig del av SAP:s väljarkår, pensionärerna, som partiet försöker få ett monopol på genom Pensionärernas Riksorganisation, vill ha värdesäkra och höjda pensioner samt

bättre åldrvård, framför allt bättre långtidsvård för åldringarna. Här står SAP i ett dilemma. Följer man LO-linjen stöter man bort pensionärerna och kan göra svåra röstförluster. Går man däremot på pensionärernas önskemål kommer man på kollisionskurs med LO-väljarna. Hur man än vänder sig riskerar man att förlora röster

Inom regeringspartierna bör man dock inte fröjda sig alltför mycket över SAP:s trångmål. Den generationskonflikt som skapar allvarliga problem för socialdemokratin kommer att drabba dem också. Det är allt skäl att redan nu tänka efter hur den programmatiskt skall mötas.

En tröst kan det kanske vara att för SAP spelar pensionärsväljarna en så stor roll och partiet satsar så hårt på att få än starkare grepp över dem, att generationskonflikten blir ett särskilt svårt problem just för socialdemokraterna.

Stöd till småföretagen

Vår regering har alltsedan starten haft fullt upp med att agera näringspolitisk städgumma. Det visade sig att situationen för det svenska näringslivet var värre än man befarat. Den ena branschen efter den andra befann sig i akuta svårigheter, och omedelbara stödåtgärder var nödvändiga. I en del fall, tex den manuella glasindustrin och tekoindustrin, har de tillskjutna summorna varit förhållandevis måttliga. På andra områden – bla varven och stålindustrin – har det rört sig om miljardbelopp.

Även om regeringen i görligaste mån sökt ge de statliga insatserna karaktären av hjälp till självhjälp, har det knappast varit den här politiken de styrande i själ och hjärta önskat föra. För icesocialistiska makthavare kan det aldrig få bli något självändamål att öka statens inflytande över det enskilda näringslivet. Det kan endast vara motiverat då exempelvis den internationella marknadssitua-

tionen förändrats, eller då företagen av andra orsaker drabbats av svårigheter som de inte kunnat förebygga – kort sagt då ingen annan utväg än statens bistånd återstår.

Med regeringens länge väntade småföretagarpaketet i november kom någonting nytt och fräscht, en borgerlig näringspolitik i enlighet med de riktlinjer som drogs upp före 1976 års val. De samlade åtgärderna kostar statskassan cirka 600 milj kr, men det är väl använda pengar. I ett längre perspektiv kan de få större effekt på sysselsättningen än de flesta av de tidigare brandkårsutryckningarna till krisdrabbade branscher.

Småföretagen – dvs företag med högst 200 anställda – spelar en utomordentligt viktig roll för svenskt näringsliv. På många mindre orter är de avgörande för bygdens existens. Åtskilliga storföretag har en gång startats under blygsamma omständigheter av personer som trott på en idé och vågat satsa på den. Denna anda har varit en av förutsättningarna för vårt lands välståndsutveckling. Därför har den låga nyetableringen av företag på senare år varit oroande, liksom de många nedläggningarna. Det har också varit beklämmande att notera den socialdemokratiska regeringens politik gentemot mindre och medelstora företagare. De pålagor näringslivet drabbats av har blivit tunga att bära för småföretagen. En farlig stämning av pessimism bredde följaktligen ut sig, särskilt mot slutet av den socialdemokratiska regeringsperioden.

Ett betydelsefullt inslag i småföretagarpaketet är omvandlingen av företagarföreningarna till självständiga regionala utvecklingsfonder. Det innebär en decentralisering av verksamheten till organ som har förutsättningar att på nära håll arbeta tillsammans med företagen. Staten satsar 400 milj kr på detta. Därtill kommer uppbyggnaden av två regionala investmentbolag, vissa utbildningsinsatser och bidrag till kommunerna i det inre stödområdet för uppförande av indus-

trilokaler för sammanlagt 100 milj kr.

Värdefull är också sänkningen av kapitalskatterna – dvs arvs-, förmögenhets- och gåvoskatterna – så länge pengarna är kvar i företagen. För en totalkostnad på ungefär 100 milj kr kommer dessa pålagor att i stort sett halveras. Därmed underlättas generationsskiftena i familjeföretagen. Företagaren behöver inte längre ta ut en orimligt hög årsinkomst för att kunna betala sina skatter. Mera kapital blir kvar i företaget, till fromma för dess utveckling och personalens anställningstrygghet.

Regeringens politik gentemot småföretagen kan knappast kallas revolutionerande. Med fog kan hävdas att man borde gått ännu längre och helt avskaffat kapitalskatterna på pengar som behålls i företagen. Men det kommer kanske senare. Avgörande är ändå att paketet utgör ett första steg på vägen i en riktning motsatt den som socialdemokraterna anvisat. Förutsättningar har skapats för ett avsevärt bättre företagsklimat här i landet. Det är vackert så.

Samma bekymmer

I Västtyskland har CDU att brottas med ett problem, som inte är okänt i Sverige. Den västtyska televisionen är nämligen så infiltrerad av socialistiska eller rent vänsterextremistiska krafter, att trycket från detta mäktiga massmedium leder till en snedvridning av opinionsbildningen.

Det senaste valet, säger man sålunda i ledande CDU-kretsar, skulle sannolikt lett till regimskifte om inte den västtyska TV i valets slutskede släppt alla hänsyn och öppet engagerat sig på regeringens sida. Bakom denna taktik stod samma element, som vänstervrider den politiska opinionsbildningen också i Sverige – grupper av radikala programproducenter och skjutjärnsintervjuare, vilka genom en smygande men väl planerad infiltration skaffat sig ett starkt inflytande på

programvalet liksom över programmens ton och tendens. I Västtysklands TV har man till och med krafter, som uppenbart står på terroristernas sida. De har på ett mycket skickligt sätt utnyttjat terroristkriserna till att sprida misstro om inte rentav förakt gentemot det västtyska demokratiska systemet, både i sitt eget land och i utlandet.

De har till och med lyckats skapa en pseudodebatt i frågan om den västtyska förbundsrepubliken är en polisstat eller inte. Med tanke på vad som hänt det tyska folket under detta århundrade är det ju snarare anledning att glädjas över att den västtyska demokratin på så kort tid kunnat nå en så förvånande motståndskraft mot de oerhörda påfrestningarna utifrån och inifrån, där inte minst TV:s ständiga undermineringsarbete utgör en verklig fara. Bland många uttrycksfulla bevis på att de demokratiska humanitetsidealen försvaras kan nämnas att de västtyska statsmakterna trots alla provokationer från terroristernas sida bestämt avvisar de yrvakna krav på återinförandet av dödsstraffet, som höjts av upphetsade opinioner.

I Sverige har vi liknande problem. Vår TV är dålig; dess självtillverkade underhållning är ofta usel, dess information speglar mindre opinionen än TV-folkets önskemål om hur opinionen bör reagera och dess debattarrangemang är mången gång så till den grad partiska att de blir intresselösa eller förargelseväckande. Det finns visserligen undantag från detta, till och med lysande sådana, men de är tyvärr enstaka.

Om regeringen inte använder möjligheterna nästa år att göra de nödvändiga organisatoriska och personella förändringarna kan vi råka lika illa ut här som i Västtyskland. Hittills har vänsterkamarillan i Sveriges Radio nöjt sig med att genom indirekta metoder bekämpa regeringen. Den får inte ges möjlighet att gå till öppen attack.

Några råd till min dotter

Anna Maria Lenngren hade det egentligen ganska enkelt när hon skrev "Några råd till min k. dotter, i fall jag hade någon". Åtminstone jämfört med dagen gymnasistföräldrar.

Vilket råd bör man ge sina döttrar och söner för att de skall ha en chans till högre studier? För att bli tex läkare räcker inte alltid att ha femmor i alla ämnen. För närvarande krävs det upp till 6,7 poäng, dvs inkl tilläggs-poäng för bla arbetslivserfarenhet.

Ytterligare poäng kan enligt det i höstas införda systemet erövrast om man varit styrelseledamot eller haft annat tungt uppdrag inom en förening under två års tid efter det man fyllt 16 år. Litet synd är det onekligen om dem som går ut högsta ring i vår. Har de koncentrerat sig på skolarbetet och därför ej deltagit i föreningslivet, har de också gått miste om chansen till extrapoäng för föreningsverksamhet.

Men de som ägnar sig åt arbete som juniorledare inom församlingen eller är gymnastikinstruktör för barn ett par kvällar i veckan kan väl få poäng för detta. Tyvärr inte. Arbetet får ej vara avlönat och en gymnastikinstruktör får 9 kronor i timmen och en juniorledare 25: - per kväll.

UHÅ utgav i juni 1977 en PM med tillämpningsföreskrifter enligt vilken följande typer av föreningar ger meriter: facklig, kooperativ, politisk, nykterhets-, religiös, elevråd, idrottsförening, handikapporganisation, förening för miljöskydd, frivillig försvarsorganisation, Svenska Röda Korset, Länkarna, förening mot tobak och droger, kyrklig förening, söndagsskoleverksamhet på förenings uppdrag samt fredsförening.

På UHÅ uppger man att ungdomarna får förete intyg om sitt föreningsarbete och sedan bedömer man från fall till fall om uppdragen kan ge poäng. Som exempel nämner man att en naturvetenskaplig förening ej kan godkännas medan däremot ett styrel-

seuppdrag inom scouterna eller i en politisk förening godkännes.

Har man ingen möjlighet att få tillgodoräkna sig föreningsmeriter får man väl läsa utomlands så länge och sedan räkna dessa studier som en merit för fortsatta språkstudier vid svensk högskola. Tyvärr går det ej. Studier vid utländskt universitet räknas ej som merit. Men man kan arbeta au pair och få tillgodoräkna sig arbetslivserfarenhetspoäng. Vilket lär en blivande språkstudier sig mest franska av – att läsa vid Sorbonne eller att passa en tvååring? Saken kan diskuteras.

I de flesta fall återstår en möjlighet för en vanlig gymnasist. Att skaffa sig arbetslivserfarenhet inom Sverige. Man kan då komma upp i maximalt 2 extra poäng. Arbetet måste ha omfattat minst 15 månader varav 9 månader på samma arbetsplats. Det blir onekligen mogna studerande vid högskolorna i fortsättningen.

I en del fall har det vid intagningen till högskolan hösten 1977 varit betydligt lättare för gymnasisternas föräldrar att få börja studera än för ungdomarna. Rent absurt blir det när man tar in studerande vid medicinska fakulteten som blir pensionsmässiga vid studiernas slut. SACO/SR:s ordförande professor Osborne Bartley har föreslagit att man skall sätta en åldersspärr för tillträde till högskolestudier av det mera kostsamma slaget.

Reglerna för inträde till högskolan måste justeras. De har redan visat sig olämpliga. Rimligt vore väl också att styra arbetslivserfarenheten något, så att en blivande läkare eller sjuksköterska fick tillgodoräkna sig högre poäng om hon arbetat inom sjukvård än om hon tex arbetat som extra brevbärare. Det nuvarande systemet leder till att ungdomar hoppar av gymnasieutbildningen och börjar arbeta så snart de fyllt 16 år. Så småningom tar de eventuellt upp studierna vid vuxengymnasiet, om de inte tappat su-

gen dessförinnan. Man vinner verkligen inget på att splittra skoltiden och förlänga studierna.

Avslöjande i Helsingfors

När Finland firade 60-årsminnet av sin självständighet, inträffade någonting i Helsingfors, som man inte fått veta mycket om. Den ryske regeringschefen Kosygin sammanträffade där med de nordiska regeringscheferna. Han utnyttjade egendomligt nog tillfället för att fara ut mot dem i någon slags utskällning. Axel Waldemarson har i sin söndagsartikel i SvD den 18 december beskrivit vad som hände. Han framhåller, att det visserligen förekommit att ryssarna behandlat något enstaka land på det sättet. Vice utrikesministern Zemskov besökte norska ambassaden i Moskva den 17 maj och talade där om Norge i "ordalag som minst av allt kan kallas diplomatiska". Nu gjorde herr Kosygin detsamma mot alla fyra nordiska länderna på en gång. Det var minst sagt uppseendeväckande.

Man skall inte föreställa sig att detta var en tillfällighet. Ryska regeringsmedlemmar uppträder inte oöverlagt. De tror tydligen att det kan vara värt försöket att skrämma de nordiska länderna på samma sätt som förekommit med satellitstater, som vill slingra sig ur det ryska greppet. Den ryska vokabulär, som vid sådana tillfällen används, lär vara särdeles grov.

Syndaren i Helsingfors var säkert i första hand Norge. Norrmännen har fört segslitna förhandlingar om sina fiske- och oljerättigheter uppe kring Svalbard. De är ännu inte avslutade, och samtidigt har ryssarna i flera avseenden överträtt avtalet om sitt eget uppträdande på själva ön. Detta har norrmännen i stillhet accepterat; däremot har de inte velat avstå från vad de betraktar som sina ekonomiska rättigheter. Därtill kommer, vilket kanske är viktigare, att de för första

gången medgivit att tysk trupp skall få användas i Nordnorge i en Nato-övning. Det tycks röra sig om 1 500 man och är alltså en obetydlighet. Ryssarna gör emellertid stor sak av detta.

Danskarna har länge övat tillsammans med tysk trupp, och tyskarna deltar i kontrollen av utfarterna ur Östersjön. Det är självklart. Om Sveriges nya fiskegräns i Östersjön också ansetts vara förgriplig är inte känt.

När detta nummer av Svensk Tidskrift går till tryckeriet, är Zemskov på officiellt besök i Norge. Förmodligen blir det inga julbetraktelser om frid på jorden som han kommer att hålla där. Hur långt han kommer att gå är omöjligt att säga. Några ryska eftergifter blir det inte tal om.

Den egendomliga historien i Helsingfors hade två goda ting med sig. Det första var att statsminister Fälldin tycks ha fått tillfälle att understryka den svenska solidariteten med övriga nordiska länder, oberoende av hur dessa löst sina säkerhetsproblem. Man skulle inte ha trott att en sådan försäkran behövdes. När den nu var både nödvändig och lämplig, var det bra att just statsministern gjorde den.

Det andra var att händelsen måste ha avslöjat för alla de nordiska inblandade, att vi inte lever vid sidan av de strategiska kraftfälten. Tvärtom. Här kan komma överraskningar, och det är ryssarna som bestämmer om de skall komma. Sverige har i sådant fall inte Nato att falla tillbaka på. Vi är helt hänvisade till våra egna resurser eller, för att tala rent ut, våra försvarsresurser.

Droppen som kom bägaren att rinna över

Nu har det hänt. Sveriges Riksdag har lyckats knäcka de sista laglydiga medborgarna.

Det har suttit hårt åt. Trots allt har en stark decimerad skara envisats med att leva efter lagens bokstav. De har inte överträtt hastighetsbegränsningarna, ej gått mot röd gubbe, inte cyklat mot färdriktningen på enkelriktade gator, deklarerat minsta extrainkomst och framhärdat i att leva som den aldrig sinande raden förordningar lär.

Men nu är det slut. När riksdagen beslöt att kriminalisera tillverkningen av maskrosvin från 1 januari var måttet rågat. Fördämningarna brast. Den sista lilla smulan frihet togs ifrån svenskarna.

Tror verkligen riksdagens ledamöter att det är personer med alkoholproblem som gör maskrosvin? Väntar alkoholister 2-3 år för att kunna stilla sin törst? Knappast. Det kan alltså inte vara för att bekämpa alkoholismen som beslutet tagits.

Är då statens inkomstbortfall på grund av hemtillverkning av maskrosvin så svindlande stort att man av skatteskäl måste införa förbudet? Eller vad är orsaken?

Hur har man tänkt sig kontrollen av att förbudet efterlevs? Skall spritkontrollanter smyga runt välansade maskroslösa trädgårdar och lyssna efter väsande ljud av jäsande vin? Hur mycket kostar kontrollen av att förbudet efterlevs? Säkerligen mycket mer än den förväntade skatteintäkten.

De hittills laglydiga kommer inte att efterleva detta förbud. Kanske bryter de också på rent trots några andra, som upplevs som lika dumma och onödiga. Riksdagen får tydligen bära ansvaret för den fortsatta moralupplösningen!